

τὴν πάριε 21 Μαρτίου 1753 καὶ ἀκόλουθον συμφωνίαν ἐδιωρίσθησαν τοῦ Sr Καβαλιέρου Νικολάου Δοξαρά διὰ τὴν τελείωσιν ὅλης τῆς ζωγραφίας ταῦ θείου τούτου Ναοῦ...»¹. Ἐπειδὴ ὁμῶς ἠκολούθησε κρίσις μεταξὺ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ Δοξαρά, μὴ ἀποπερατώσαντος τὴν ἐργασίαν ἐντὸς τῆς πενταετίας, ὡς ἡ συμφωνία αὐτῶν, πρὸς ἀποφυγὴν ἐξόδων καὶ ὅπως ἡ ἐργασία ἀποπερατωθῇ διὰ χειρὸς τοῦ αὐτοῦ καλλιτέχνου, διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου 1758 συμβολαίου, υπογεγραμμένου ὑπὸ τοῦ Δοξαρά καὶ τῶν ἐπιτρόπων², συμφωνήθη: α'. ὑπόσχεται ὁ Sr Kr Δοξαράς νὰ τελειώσῃ ὅλας τὰς ἐπίλοιπαις εἰκόνες, τόσον τοῦ Γυναικείου, ὅσον καὶ τοῦ σοφίτου, κατὰ τὰ δισέ-νια, ὅπου συμφώνως ἔγιναν ἐξ ἀρχῆς, μὲ κολόρα, πινέλλα καὶ ἄλλα ἔξοδα ἐδικὰ του, εἰς διορίαν τεσσάρων χρόνων ἐρχομένων ἢ καὶ ὀλιγώτερον, ἀλλ' ὅχι περισσότερον.

β'.—Λαβαίνουν χρόνος οἱ ἄνωθεν Ἐπίτροποι νὰ μετρήσουν τοῦ Sr Δοξαρά διὰ ὅλην τὴν ζωγραφίαν ὅπου ἔκαμε καὶ ὑπόσχεται ὡς ἄνωθεν νὰ κάμῃ, τζεκίνια χρυσᾶ ἑπτακόσια, ἥτοι τῖα 700, καὶ ὅχι ἑπτακόσια εἰκοσι τέσσερα, ὡς ἦτον ἡ πρώτη συνήθασις, καὶ τοῦτο διὰ νὰ δείξῃ ὁ Sr Δοξαράς τὴν καλὴν του διάθεσιν τὰ ἐχάρισεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰς βοήθειάν της, διὰ τὸ νὰ ἔχῃ αὐτὴ κατὰ τὸ παρὸν πολλὰ ἔξοδα διὰ ἀνακαίνισαις καὶ ριστόδουρα³, ὅπου πηγέ-νουν κάμνοντας οἱ αὐτοὶ Ἐπίτροποι καὶ μένει καὶ κράζεται τελείως εὐχαριστήμενος μὲ αὐτὰ τὰ τῖκα ἑπτακόσια.

γ'.—Ὁ ρηθεὶς Sr Δοξαράς περιπλέον τῶ-σει καὶ ὑπόσχεται, χάριν εὐλαβείας ὅπου ἐξ ἀρχῆς ἔλαβε πρὸς τὴν ἀειπάρθνον, νὰ ζωγρα-φίσῃ ταῖς δύο Λεσποτικαῖς εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας μὲ κολόρα καὶ ἔξοδα ἐδικὰ του, ἔξω ἀπὸ τὰ σανίδια καὶ τὸ χρύσωμα, ὅπου χρειασθῇ, ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶναι τῆς τέχνης του, τὰ ὅποια νὰ τὰ κάνουν οἱ Ἐπίτροποι μὲ ἔξοδα τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ αὐτὴ ἡ ζωγραφία νὰ ἀ-κούεται εἰς χάρισμα τοῦ ἁγίου ναοῦ.

δ'.—Ὑπόσχονται οἱ ρηθέντες προκουρατό-ροι⁴ νὰ ἀγοράσουν μὲ ἔξοδα τῆς Ἐκκλησίας ὅσα πανιά, ἦγουν τέλλα μιτανέζε⁵, ἥθελε χρειασθοῦν διὰ τὴν ζωγραφίαν τοῦ σοφίτου, καὶ τὰ σανίδια ὅλα διὰ ταῖς εἰκόνας τοῦ γυναικείου.

ε'.—Ὁ ἄνωθεν ἀριθμὸς τῶν φλωρίων ἑ-πτακοσίων, ὅπου ἔχουν νὰ μετρηθοῦν δι' ὅλην τὴν προεξηρημένην ζωγραφίαν, μένουν συνηθα-σμένα τὰ μέρη, νὰ πλερωθῇ μὲ ταῖς κάτωθεν διορίαις καὶ τρόπους ἦγουν, τζεκίνια σαράντα

τὸν κάθε χρόνον, διαμοιρασμένα εἰς ὅταις, 1 τέσσαρες..... Ἐκαθαρίζοντας περιπλέον τὰ μέρη διὰ νὰ ἔχῃ χρόνος ὁ Sr Δοξαράς νὰ κάμῃ τὴν ζωγραφίαν μὲ κολόρα σοπράφιν², καὶ αὐτὴν νόταν³ ὅπου ἔδωκε τῶν Ἐπιτρόπων διὰ νὰ τοῦ κάμουν τὴν προβίστα⁴.....».

Τοιοῦτος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν ὁ ἐν τῇ πόλει Ζα-κύνθου ναὸς τῆς Θεοτόκου Περφανερωμένης⁵, εὐχῆς δ' ἔργον θὰ ἦτο, ἐὰν ἐλαμβάνετο πρό-νοιά τις ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑπὲρ τῶν κειμηλίων τούτων τῆς τέχνης, ἐφ' ὧν ὁ χρόνος διερχόμε-νος ἤρχισε νὰ καταλείπῃ τῆς φθορᾶς τὰ πρῶτα ἔχνη.

Ζακύνθος

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΜΑΣ

ΣΥΝΗΘΩΣ οἱ ὑγιεινολόγοι μᾶς ὁμιλοῦν διὰ τοὺς πνεύμονάς μας, διὰ τὴν καρδίαν μας καὶ διὰ τὰ ἔντερα, σπανιώτατα διὰ τοὺς ὀφθαλ-μούς μας. Ὡς νὰ μὴ διατρέχουν ποτὲ αὐτοὶ κίνδυνον, ἢ ὡς νὰ μὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς νὰ τοὺς διατηρῶμεν ὑγιεῖς. Τὰ μάτια μᾶς τὰ περι-ποιούμεθα ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ ὠρολόγι μας.

Μεταξὺ τῶν ὀφθαλμικῶν ἀσθενειῶν ἡ κοινο-τέρα καὶ ἡ ἐνοχλητικώτερα εἶνε ἡ μυωπία, ἡ ὁποία προέρχεται πάντοτε ἐξ ἰδιότη-τός της.

Ὁ ὀφθαλμὸς τῶν μυώπων εἶνε ὀφθαλμὸς πολ-λὺ μακρὸς Ὁμοιάζει μὲ φωτογραφικὴν μηχανήν, καθ' ἣν ἡ πλὰξ ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὸν φακόν.

Αἱ εἰκόνες ἔρχονται καὶ ζωγραφίζονται ἐμ-προσθεν τοῦ ἀμφιβλάντροειδοῦς χιτῶνος τῆς μεμβράνης, δηλαδὴ ἐκείνης, ἡ ὁποία ἐπιστρώ-νει τὸ βάθος τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ δέχεται τὰς ἐν-τυπώσεις τῆς ὁράσεως. Ἐκαστον σημεῖον τοῦ ἀντικειμένου σχηματίζει ἀπὸ τοῦ χιτῶνος αὐ-τοῦ ἄγτι σημεῖον, κηλίδα καὶ ἡ εἰκὼν γίνεται θαμπή. Διὰ νὰ ἰδῇ λοιπὸν ὁ μύωψ εἶνε ἀναγ-κασμένος νὰ κολλήσῃ τὸ μάτι του εἰς ὅ,τι κυτ-τάξῃ.

Ὑπάρχει ἐν τούτοις προφυλακτικὴ διὰ τὴν μυωπίαν. Εἰς δ' ἐκ τῶν πρώτων ἀποστόλων τῆς ὁδοῦ Ζαβὰλ τὴν ἐξέθηκεν εἰς ἐν τε-λευταῖον βιβλίον του περὶ τῆς φυσιολογίας τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς. Ὁ διάσημος αὐ-τὸς ὀφθαλμολόγος... εἶνε τυφλός! καὶ ἂν ἐ-παυσε βλέπων, δὲν ἔπαυσε θέτων εἰς τὴν διά-θεσιν τῶν ἀνθρώπων τὴν ἐπιστήμην του ἐπ-νυξημένην διὰ τῆς πείρας. Ἄς ἀκούσωμεν τὰς συμβουλὰς του.

Παρὰ τὰς ἐπικρατούσας προλήψεις, ἡ μυω-πία δὲν εἶνε οὔτε ἐκ γενετῆς, οὔτε κληρονο-μική. Δὲν ὑφίσταται ὅχεδον οὐδέποτε εἰς τὰ νεογνά. Εἶνε δὲ σπανιώτατη εἰς τὰ μικρὰ παι-

¹ Δόσεις.

² Ἐξαιρέτα.

³ Σημείωσις.

⁴ Προμήθειαν.

⁵ Τὴν εἰκόνα τοῦ ναοῦ τούτου βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ». Ἔτος Α'. Ἰουν.—Ἰούλιος. Τεύχη Μ'.—ΜΑ'. σελ. 88.

¹ Ἀδιδῶν σελ. 361

² Συμβ/γράφος Ζακύνθου Δημήτριος Πυρρῆς, σελ. 44. παρὰ τὸ Ἀρχ/κίον Ζακύνθου.

³ Ἐπισκευάς.

⁴ Ἐπίτροποι.

⁵ Ὀθένη τοῦ Μιλάνου.

διά, τὰ κατώτερα τῶν ἑξῆς. Μόνον κατὰ τὸν μαθητικὸν βίον, περὶ τὰ δέκα ἕως δώδεκα ἔτη, καὶ ἰδίως εἰς τὸ γυμνάσιον, γίνονται τὰ παιδιὰ μύωπες, ἐπειδὴ κακῶς διαβάζουν, κακῶς γράφουν, κακῶς φωτίζονται, κακῶς στέκονται.

Πολλὰ μελετητήρια εἶνε πολὺ σκοτεινά, ἰδίως τὸν χειμῶνα. Ἐὰν αὐτὰ εἶνε καλὰ, τότε εἰς τὸ σπῆτι ὁ μαθητὴς εὐρίσκει τὸ ἀνεπαρκὲς φῶς. Ὑποπτεύονται συνήθως τὸ γκαζὶ ἢ τὸ ἡλεκτρικὸν ὅτι κουράζει τὴν ὀρασιν καὶ διὰ τοῦτο ἐργάζονται εἰς ἡμίφως, διὰ ν' ἀναπαύσουν τὴν ὀρασιν. Καὶ ὅμως οἱ ὀφθαλμολόγοι διακηρύττουν ὅτι ποτὲ δὲν εἶνε ὑπερβολικὸν τὸ τεχνικὸν φῶς. Ὅπου εἶνε εὐθηνὸν τὸ πετρέλαιον παρετηρήθη ὅτι οἱ μύωπες μαθηταὶ εἶνε ὀλιγωτεροί.

Τὰ βιβλία ποῦ μεταχειρίζονται τὰ παιδιὰ εἶνε ἐν γένει κακῶς καμωμένα. Μαῦρα γράμματα εἰς λευκὸν βάθος ἀποτελοῦν κουραστικὴν ἀντίθεσιν. Ἄν ἦσαν τυπωμένοι εἰς ὑποκίτρινον χαρτί, πτωχὸν εἰς χημικὰς ἀκτῖνας, αἱ σελίδες θὰ ἐδιαδάζοντο ἐπίσης καλὰ. Τὰ γράμματα εἶνε παρὰ πολὺ μικρά, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ εἶνε μεγάλα, ὥς διὰ τοὺς ἀχαρτοὺς. Ἰδοὺ ἕνας ὁρος ἀκόμη τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν οἱ κριταὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων.

Ἡ ΠΡΩΙΑ

Κατὰ τοὺς εἰδικούς, ἡ κόπωση τῆς ὁράσεως δὲν προέρχεται τόσον ἀπὸ τὰ μικρὰ γράμματα, ὅσον ἀπὸ τὰ πυκνά. Τὸ εὐανάγνωστον δὲν ἐξαρτᾶται τόσον ἀπὸ τὸ ὕψος των, ὅσον ἀπὸ τὸ πλάτος των. Τὰ ἀγγλικά βιβλία εἶνε εὐανάγνωστα, ἐπειδὴ τὰ γράμματα ἀπέχουν ἀρκετὰ ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἐπειδὴ αἱ λέξεις οὐδαὶ μικραὶ, ἀφίνουν συχνότερα τὰ λευκὰ μεταξὺ των διαστήματα. Τὸ ἐναντίον συμβαίνει εἰς τὰ γερμανικά βιβλία καὶ δι' αὐτὸ οἱ περισσότεροι ἡέροντες γυαλιὰ εἰς τὸν κόσμον εἶνε Γερμανοί. Ὅπως ἔχομεν τὰ ὑγιεινὰ παπούτσια διατὶ νὰ μὴν ἔχομεν καὶ τὰ ὑγιεινὰ βιβλία· Μίαν ἡμέραν ἡ ἐπιστήμη τῆς ὑγιεινῆς θὰ κανονίσῃ τὴν κατασκευὴν τοῦ βιβλίου, ὥς κανονίζει τὴν κατασκευὴν τῶν σπιτιῶν καὶ τῶν φαγητῶν.

Πρὸ παντὸς ἡ ὑγιεινὴ συνιστᾷ σήμερον νὰ μὴ διαδάζωμε πολλὰν ὥραν κατὰ συνέχειαν. Νὰ κάμνωμεν παύσεις. Ὅλοι οἱ βιβλιοθηκᾶριοι καὶ οἱ φιλόσοφοι εἶνε μύωπες. Αἱ ράπτρια δὲν εἶνε. Εἰς ἕν γραφεῖον ἐφημερίδος περισσότεροι μύωπες εὐρίσκονται μεταξὺ τῶν συντακτῶν παρὰ μεταξὺ τῶν τυπογράφων. Τοῦτο δὲ διότι ἡ μοδιότερες καὶ οἱ τυπογράφοι ἐργάζονται μὲ ὀλιγωτέραν ἐντασιν τῆς ὁράσεως των· πολλοὶ μάλιστα ἐργάζονται βλέποντες ἀλλοῦ.

Ἡ γραφὴ εἶνε ἀδελφὴ τῆς ἀναγνώσεως. Καὶ ἡ γραφὴ ἢ μπορεῖ νὰ προξενήσῃ βλάβας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπὶ πλέον δὲ βλάβας εἰς τὸ σῶμα. Ἡ γραφὴ ἢ γινομένη σκυφτά, συνηθίζει τὸ παιδί εἰς στάσιν ἐπικλινῆ. Ἐκ τούτου προ-

έρχονται, κατὰ τὴν ἡλικίαν τῆς ἀναπτύξεως, ἐκτοπίσεις τῆς σπονδυλικῆς στήλης.

Ἡ ὀρθία γραφὴ, δὲν προξενεῖ οὔτε μυωπίαν οὔτε σκολίωσιν. Ἡ Γεωργία Σάνδην εἶπε «Ὁρθία γραφὴ εἰς ὀρθιον χαρτί, μὲ ὀρθιον σῶμα».

Ἡ ὀρθία γραφὴ ὑπῆρξε τὸ ἀνικείμενον πολλῶν ἀνακοινώσεων εἰς τὴν Ἱατρικὴν Ἀκαδημίαν. Παραγγέλλεται ρητῶς ἀπὸ τὸ Γαλλικὸν ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, διδάσκεται τακτικῶς εἰς τὰ Γαλλικὰ σχολεῖα. Ἀναμφιδόλως ὑπάρχουν ἐπαγγέλματα, εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ γράφῃ κανεὶς γρήγορα καὶ ἡ σκυμμένη γραφὴ εἶνε ἀπαραίτητος. Ἀλλὰ κυρίως πρόκειται περὶ τῶν μικρῶν, περὶ τῶν σχολείων, περὶ τῆς ἡλικίας ἐκείνης κατὰ τὴν ὁποίαν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπέρχεται ἡ μυωπία καὶ αἱ σωματικαὶ βλάβαι.

Ἄς ληθῇ λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὰ κορίτσια θὰ γείνουν μπτέρες καὶ ὅτι οἱ μύωπες δὲν εἶνε καλοὶ στρατιῶται.

Τὸ ἀθρονον φῶς, τὸ «φυσιολογικόν» βιβλίον, ἢ εὐθεῖα γραφὴ, ἰδοὺ ἡ σωτηρία καὶ ἡ ἐπαλήθευσις τῆς φράσεως ὅτι περιποιούμεθα καὶ φυλάττομεν ἕνα πρᾶγμα «ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ».

